

Debatt

debatt@dn.no

Suksessens skyggeside

En måned etter Tianjin-ulykken ser vi at årsakene er en rekke systemsvakheter vi kjenner godt fra vårt arbeid i Kina.

**Innlegg
Rasmus
Reinvang
Haakon
Vennemo**

Den 12. august ble havnen i Tianjin, Kinas sjette største by, rystet av to voldsomme eksplosjoner.

Spørsmålene haglet på sosiale medier: Hva hadde egentlig skjedd? Hvordan kunne dette skje i et storbyområde? Og hvem hadde ansvaret?

En måned etter begynner svarene nå å bli klare.

Det begynte som en brann i et lagerhus i havnen, på Rui Hai International Logistics' område. Brannmenn ankom stedet, uten å være klar over at farlige miljøgifter som kunne reagere eksplosivt på vann var lagret på stedet. En halv time senere inntraff eksplosjonene, som slynget containere fulle av miljøgifter opp i luften som fyrstikker og skapte en ildsøyle på flere hundre meter. I dagevis brant det i området, og 15. august inntraff åtte nye, voldsomme eksplosjoner.

3000 tonn miljøgifter var lagret på området da eksplosjonene inntraff. Herav 700 tonn natriumcyanid (dødelig i doser på mindre enn en spiseskje), 1300 tonn kunstgjødsel (over 1000 ganger mer enn Breivik brukte da han sprengte regjeringskvartalet), samt 40 andre miljøgifter.

Så langt vet vi at 150 mennesker ble drept i ulykken

I dagene etter Tianjin-ulykken satte kinesiske myndigheter ut bur med kaniner på ulykkesstedet i to timer. Dyrene overlevde, noe myndighetene henviser til for å berolige bekymret lokalbefolkningen. Det er uklart hvordan dyrene har det nå. Foto: Reuters/NTB Scanpix

og over 700 skadet. De langsiktige virkningene er usikre. Over ti millioner mennesker lever innenfor en radius på 50 kilometer fra området.

Tianjin representerer det mest moderne Kina, med en økonomisk utviklingszone som omfatter havnen. At en slik ulykke kan forekomme her, understreker hvor alvorlige og dype problemene med å håndtere miljørisiko er i landet. 68.000 mennesker ble drept i industriulykker i Kina ifjor, ifølge kinesiske myndigheter.

Vista Analyse og Cicero har de siste årene jobbet med kinesiske miljømyndigheter for å redusere risiko for miljøulykker i Kina. Ulykken i Tianjin viser en rekke systemsvakheter vi kjenner fra vårt arbeid:

● Folk med kontakter finner veier rundt systemet.

En av partnerne i Rui Hai er fra et statlig kjemikaliefirma, en annen er sønn av den lokale

politistjefen. Selskapet ble opprettet for å eksportere de farligste miljøgiftene og var kjent for å gjøre dette på en effektiv måte uten langdryge byråkratiske prosesser. Nå vet vi at selskapet begynte å håndtere miljøgifter før de fikk tillatelse, og at det sikret seg godkjenninger fra en rekke lokale myndigheter uten at disse inspiserte virksomheten.

● Miljøregelverket følges ofte ikke opp.

Ifølge loven skal farlige kjemikalier lagres minst 1000 meter fra boliger, men Rui Hais lagerområde lå under 700 meter fra nye boligområder. Farlige kjemikalier skal lagres i mindre doser, separat og med sikkerhetssoner mellom for å forhindre at en ulykke ett sted forplanter seg. Rui Hai lagret ofte store volum av ulike farlige kjemikalier på samme sted.

● Informasjon blir ikke delt mellom ulike virksomheter.

Å håndtere miljørisiko krever ofte at en lang rekke aktører løpende deler informasjon og bidrar til en samlet beredskap som er dekkende. I Kina er systemet preget av sektortenkning, ofte mangler viktige data og ofte skjuler aktører informasjon.

● Befolkningen informeres sjelden.

Internasjonal praksis er at befolkningen som befinner seg i områder som kan bli påvirket av industriulykker, informeres om risikoen og at det utarbeides planer for hva man skal gjøre om en ulykke inntreffer. Det reduserer skadeomfanget ved en eventuell ulykke betydelig. I Tianjin var lokalmiljøet ikke klar over virksomheten hos Rui Hai.

Situasjonen blir ikke bedre av at lokale myndigheter vet at selv om miljø er viktig, så er økonomisk vekst viktigst. Tianjin har i årtier kjempet for å komme seg ut av skyggen til nabobyen

I Kina er systemet preget av sektortenkning, ofte mangler viktige data og ofte skjuler aktører informasjon

Beijing og havnebyene lenger sør (Shanghai, Shenzhen). Havnen har vært selve motoren i Tianjins ambisjoner om vekst. I dag er mer enn halvparten av verdens 500 største selskaper på plass i området og byen var et bilde på det fremgangsrike Kina – helt til ulykken inntraff.

Vårt råd til kinesiske myndigheter har vært å starte med å få oversikt over risikokildene, slik at innsatsen systematisk kan settes inn hvor risikoen er størst. I dag er det en tendens at man er opptatt av synlige miljøproblemer, mens kartlegging og preventive tiltak prioriteres ned.

Mange tiltak har stor effekt til lav kostnad. Klarer miljømyndighetene å dokumentere det, får de større gjennomslag der beslutninger treffes. Vi har derfor de siste årene også skolert miljøforvaltningen i hvordan de kan gjøre dette.

Diagnosen er klar, men situasjonen er kompleks. Miljøkatastrofen i Tianjin er baksiden av byens og Kinas økonomiske suksesshistorie, og utstiller systemiske svakheter i Kinas vekstmodell.

Rasmus Reinvang og Haakon Vennemo, Vista Analyse

Skatt og sløsing

I DN torsdag 10. september kan vi lese at Arbeiderpartiets byrådsleder kandidat Raymond Johansen anklager Høyre-byrådet for elendig økonomisk styring etter milliardoverskridelser og ukontrollert konsulentbruk. Han hevder at byrådet har sløst bort minst 2,5 milliarder kroner på overskri-

delser de siste to periodene. Eksemplene er mange, og Arbeiderpartiet trekker frem Deichmanske bibliotek, billett-systemet Flexus og Tøyenbakken. At det har vært sløst med skattebetalernes penger i Oslo er både en riktig og en interessant observasjon. Riktig fordi det i mange tilfeller er brukt penger

unødvendig. Interessant fordi man skulle anta at dette, som en logisk konsekvens av observasjonen til Johansen, er noe man ikke vil gjøre i fremtiden. Da skulle man også anta at behovet for å innføre eiendomsskatt i Oslo er borte. I stedet for å øke inntektene til kommunen ved at enkelte innbyggere må

betale eiendomsskatt basert på tilfeldige ligningsverdier, kan man i stedet redusere den offentlige sløsing. Problemet er at det sannsynligvis er langt enklere for norske kommuner å velte kostnader over på innbyggere i form av høyere skatter enn det er å drive effektivt og sørge for at unød-

vendig sløsing med skattepenger ikke forekommer. Og da vil det etterhvert bli slik at eiendomsskatt rammer bredere og bredere – og ikke slik at bare «de rikeste» må betale.

Karine Ugland Virik, administrerende direktør i Skattebetalerforeningen